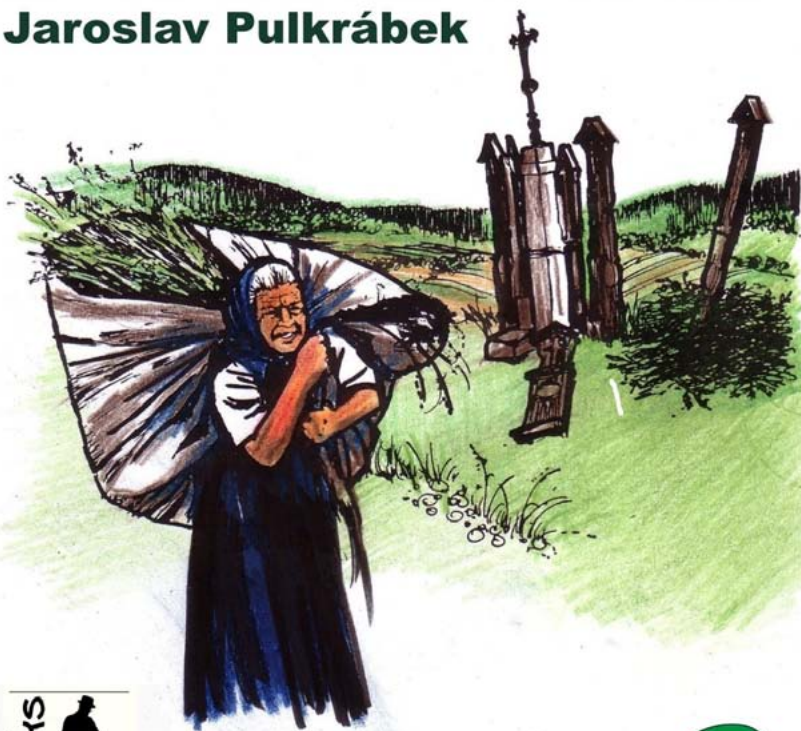

ŠUMAVSKÉ POVÍDÁNÍ

Jaroslav Pulkrábek

Jaroslav Pulkrábek

Šumavské povídání

Aneb

Co v kronikách nenajdete

2

E - knihy nejen na cestu!

driftbooks.eu

Volary 2013

Vydalo

Nakladatelství Petr Čmerda - DriftBooks

Tolarova 355, Volary
jako e-knihu No. 5
rok vydání 2013
(pouze elektronické vydání)
www.driftbooks.eu

Konverze do elektronických formátů Lukáš Vik:
www.tvorbaeknih.cz

Databook.cz

odpovědný redaktor: Petr Čmerda
ilustrace: Marie Petrmanová
Jaroslav Pulkrábek © 2009 – 2013

ISBN 978-80-87741-18-4 (Formát PDF)
ISBN 978-80-87741-19-1 (Formát ePub)
ISBN 978-80-87741-20-7 (Formát MobiPocket)

Vážení čtenáři a příznivci elektronického Šumavského vyprávění,

mám velkou radost, že Jaroslav Pulkrábek má stále plnou hlavu nápadů. Více než čtyři roky týden co týden píše příběhy z různých koutů Šumavy. Pověsti vycházejí každou sobotu v Prachatickém deníku v rubrice Vypráví se, že... a já se těším na každé páteční ráno, až uvidím nový příběh. Mám tu čest, že dostanu příběh hned poté, co autor vdechne život novým postavám a pošle ho ilustrátorce.

Ta první vyšla v listopadu 2009 a musím se pochlubit, že poslední listopadovou sobotu letošního roku (2013) vyjde v těch Vašich našich novinách již dvoustý příběh. Příběh o lidech, kteří se museli pořádně ohánět, aby přežili drsné šumavské podmínky a uživili své rodiny. Vím, že psát příběhy ze Šumavy není vůbec jednoduché. Jaroslav Pulkrábek ovšem zná historii šumavských obcí, osad, chalup a snad i každého šumavského hvozdu.

Právě proto teď držíte padesátku příběhů z pera Jaroslava Pulkrábka z Horní Vltavice s názvem Šumavské povídání aneb Co v kronikách nenajdete 2 s krásnými ilustracemi Marie Petrmanové z Českých Budějovic.

Pokud jste se dali jako já do počítání, ano, počítáte dobře. Pan nakladatel Petr Čmerda z Volar by mohl vydat knihy ještě další dvě, ale to už zase předbílám...

Přeji Vám, milí čtenáři Šumavského povídání aneb Co v kronikách nenajdete, hezké počteníčko za dlouhých zimních večerů. Věřím, že se Vám nová elektronická kniha pověstí bude líbit minimálně stejně jako ta první. A možná někomu v rodině udělá radost v podobě dárku pod vánočním stromkem.

*Jana Vandlíčková,
šéfredaktorka Prachatického deníku*

Vodňanská 7
383 01 Prachatice
Tel.: 388 314 925
GSM: 724 020 789

e-mail: redakce.prachaticky@denik.cz
www.prachaticky.denik.cz

..... to si jinde nepřečtete

ČERTŮV KÁMEN V KOSTELE

Horní Vltavice

Alois Tauber provozoval své kovářské řemeslo v místě, kde ho bylo nanejvýše potřeba. Soumaři tam měli za sebou několika milový sešup, ať již šli od Vimperka či z bavorské strany, čekal je brod a poté převelice dlouhé stoupání do Kubohuťského sedla nebo na druhou stranu k Remberku.

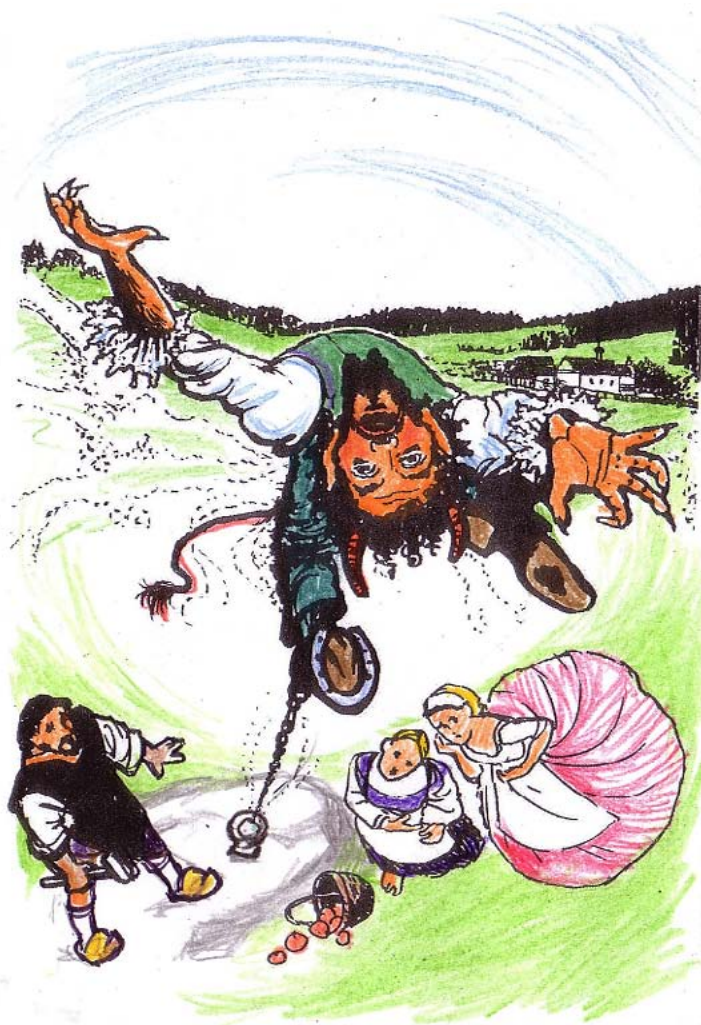
Horská Moldavička bývala říčka pěkně neposedná a velice často přivalila do brodu nějaký ten kámen, a to pak snadno přišel jeden k úhoně. A tak si Tauber rozhodně na nedostatek práce nemohl stěžovat. O to víc, že dokázal nejenom okovat mezka či kobytku, ale v případě potřeby opravit i polámané kolo.

Jednoho večera, když už Tauber nechal výheň vyhasnout, někdo buší na dveře, až se div nerozskočí. Kovář už myslel, že zas lapkové někoho připravili o zboží, nebo se na stezce přihodila jiná nepravost. Však by to nebylo ani poprvé a ani podesáté. Otevřel a leknutím si odplivl. Ve dveřích stál čert jak vystřižený. Rohy zakroucené, celý chlupatý, na jedné noze roztrhaný škrpál a na druhé kopyto. Avšak nepřišel si pro kováře, ale pro kovářské služby. Prostě a jednoduše potřeboval okovat.

Nu, což měl Tauber dělat. Odmítnout se bál, ale na druhou stranu si nechtěl pekelníka pustit do stavení. Poslal ho tedy, ať počká u kamene, co stál mezi kovárnou a řekou, změřil si kopyto a že ho oková venku, neboť má v kovárně na zdi pověšený krucifix a čert by se mohl splášit.

Rozfoukal oheň a už se údolím neslo zvonění kovadliny. Jak tak Tauber ková tu čertovskou podkovičku, otrnulo mu a vymýšlel, jak by čerta polapil. A když přidělával podkovu na čertovské kopyto a čertisko k němu stálo zády, vytáhl zpod zástěry řetěz a přikoval čerta ke kameni. Rohatý se škubal, klel i prosil, ale Taubera neobměkčil. Ten se naopak vydal do vsi pro pomoc, aby lapeného čerta zdolali.

Jenže, co čertům chybí na rozumu, zůstává na síle a i tomu lapenému jí spíše přebývalo, než chybělo. Řetěz, poctivou kovářskou práci se mu přervat nepodařilo, a tak vyškubl celý kámen a vylétl s ním nad vesnici. Tam konečně i řetěz povolil a čert hleděl, jak by se Vltavickým, kteří se zatím seběhli ke kovárně, pomstil. Už se chystal hodit ten obrovský balvan mezi ně, když spatřil věž kostela. Vylétl nad něj a vší silou ho mrštil dolů. Kámen prorazil střechu a zaryl se hluboko do země. Avšak kus jej zůstal nad zemí koukat, a tak je tomu dodnes. Však také, když na faře poprosíte, tak vám ten kámen, jenž vykukuje za oltářem z podlahy, ukáže.

KŘESŤANSKÁ LÁSKA ŽIDOVSKÉHO OBCHODNÍKA

Cudrovice

Když ji Florian spatřil poprvé, ukrutně se vylekal. Jel zrovna s povozem do Cudrslágu. Krácel si to vedle žebříňáku, hlavu plnou starostí, že ani nevnímal dění kolem. Najednou zírá na drobnou ženštinu, stojící se sklopenou hlavou u hřbitovní zdi. Floriana by nevydělilo setkání s medvědem či lapkou. Ani obyčejný duch by ho z míry nevyvedl. Ale tuhle holku znal. Tedy když bývala ještě živa. Jenže před několika dny ji našli na břehu Blanice, pod skálou, na níž se tyčí zříceniny hradu, a každý hned věděl, že nešlo o nešťastný pád, ale že si na svůj život sama o své vůli, pro zklamání v lásce, sáhla.

Bohatý volarský sedlák jí totiž popletl hlavu, a když zjistil, že jejich špásování nezůstane bez následku, ztratil o ni zájem a myslel, že to spraví nějakou tou zlatkou. Jako už ostatně nejednou předtím. Jenže poraněné srdce zlatem neslepí. Děvče se trápilo, v noci bloumalo po lese, a když se dítě narodilo mrtvé, bylo toho už na ubohou dívku moc. Téhož dne, co malé nekřtěňátko bez obřadu uložila do neposvěcené půdy za hřbitovní zdí, snad aby po smrti spočinula vedle něj, dobrovolně spáchala ten největší hřích. Hlína na hrobu dítěte ještě ani nestačila oschnout, když hrobník podruhé kopal vně hřbitova a opět bez pokropení svěcenou vodou, či alespoň modlitby, zaházal prostou dřevěnou rakev. Kdo si sám na život sáhne, nezaslouží slitování. Lidský soud je přísný.

Odpuštění se nedočkala ani po smrti. Brzy si lidé zvykli, že tu před soumrakem stává, bez hnutí a s hlavou sklopenou, snad čekajíc

na vlídné slovo. Jenže pak někdo po tom průsvitném těle hodil kámen, a když se nic zlého nepříhodilo, přestali se i ostatní ducha bát a posměchem a kamením jej častovali pokaždé, když se jim zjevil u hřbitovní zdi.

Bylo pozdní odpoledne a jeden z Židů, co po okolí prodávali hrnce a pánve, šel touž cestou, co onehdá Florian. I on potkal dívku u hřbitovní zdi. Ve stavení, kde jej pak nechali přespat, vyslechl celý ten příběh i to, že jde o neškodnou záležitost, která se pomalu stávala kratochvílí místní omladiny. Druhého dne Žid vstal a zašel ke hřbitovu. Postál u hrobu a dlouze si tam něco drmolil. Pak vyndal z váčku hrst mincí a nechal za nešťastnou křesťanskou dívku sloužit mši. Faráři se moc nechtělo. Kdo to kdy slyšel, aby syn Abrahámův platil křesťanské modlení. Ale snad, že sám neměl z toho všeho čisté svědomí, vyhověl.

Když v neděli ten úmysl před mší oznámil, farníci se bouřili, avšak z kostela odcházeli se sklopeným zrakem a zahanbeným srdcem. Ještě téhož dne se sousedi sešli a dlouho a živě rokovali. Nazítří odkryli oba hroby a farář se vší slávou, za účasti celé obce vykonal pohřební obřad a obě rakve uložili do nového, tentokrát již v posvěcené půdě vykopaného hrobu. A po dlouhá léta si pak Cudrovičtí připomínali, že je až židovský obchodník musel naučit křesťanské lásce.

DĚTSKÁ ZVĚDAVOST

Drslavice

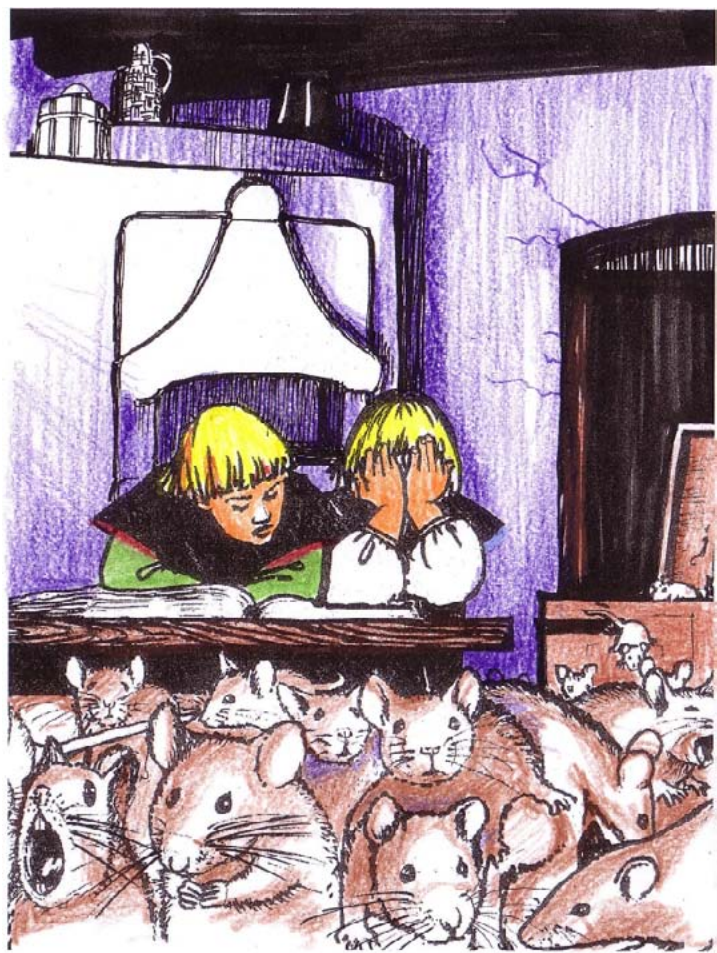
Cinkot rolníček bylo slyšet i přes utěsněná okna drslavické tvrze. Kočí zastavil před vraty a ani nemusel klepat. Správce Johánek beze slov převzal dopis, podrbal se na bradě a za okamžik oba společně ujížděli k Vimperku. Zcela nečekaně tak zůstali desetiletý Václav s o tři roky mladším Vojtěchem bez dohledu.

Hospodyně i čeledín měli svého dost a sotva otec zmizel za poslední chalupou, kluci vymýšleli, jak využít nenadálé volnosti. Hurá do knihovny. Tam je otec samotné nikdá nepustí. O knížky ani tak nešlo, přestože byly Johánkovým potěšením a chloubou. Však i zámecký knihovník mu je jen tiše záviděl a neustále vymýšlel, jak by je získal pod svou správu. To, co chlapce lákalo mnohem více než popraskané hřbety knih v regálech, byla truhla.

Dřevěná, s bytelným kováním a opatřená hned třemi zámky. Václav věděl, kde hledat klíče. Přišoupl židli k polici, na ní naskládal tučet tlustých svazků, chvíli se natahoval, sem tam nějaká kniha žuchla na zem, ale měl je. Vítězoslavně s nimi zazvonil bratrovi před očima a sotva by se kočka za ocasem třikrát otočila, hrabal se v truhle. No, hrabal, ono tam toho k hrabání moc nebylo. Vlastně jen jedna jediná kniha, zabalená ve vypelichané kožešině a převázaná tlustým motouzem. I když velká tak, že ji Václav sotva vytáhl. Sedli si na zem, Vojtěch hned naproti. Bichli na kolena a začali listovat. Mladšímu ani za mák nevadilo, že má písmenka vzhůru nohama. Číst stejně neuměl. Zato Václav začal pomalu slabikovat. přečetl větu, pak druhou a sotva skončil, z otevřené truhly v celých hejnech vylézaly šedivé myšky a rozutekly se po celé tvrzi. Zděšený Václav

rychle otočil několik stránek a četl dál, aby to myší rojení zarazil. Zvedl se vítr a zahřmělo. Při dalším čtení vyrazila na louce před tvrzí zelená tráva, přestože tu leželo na půl metru sněhu a při třetím se uschlé listy na buku, v aleji ke Kratušínu, proměnily v havrany. Václav přeskakoval ze stránky na stránku a už ani nevnímal, co se kolem děje. Vojtěch dávno utekl z knihovny a ukryl se v otcově ložnici pod duchnou.

Rozletěly se dveře a v nich stál čeledín s hospodyní, neméně vyděšení, než oba nezbedníci. Hospodyně, sotva spatřila myši, s ječením vyskočila na stůl a čeledín se vrhl na hocha, že mu knihu zabaví. Jenže Václav zrovna dodrmolil nějaké to zaříkání a z desek začal padat list za listem. A sotva se dotkly země, proměnily se ve svíjející se hady. Co list, to černá zmije s klikatou čarou na hřbetě. V tu ránu vyskočil čeledín za hospodyní a ječeli tu pěkně dvojhlasně. Vypadl poslední list a čarování skončilo. Bylo po knize. O to myší nadělení se hadi brzy postarali, že na tvrzi nezbyla jediná, ale zmije už nebylo jak odčarovat, a tak se za potravou rozlezly po celé Šumavě a je jich tu požehnaně dodnes.

ŠINDELÁŘOVA ZÁVIST

Vimperk

Ve Vimperku byli odjakživa šindeláři dva. První se usadil při vjezdu do města, naproti děkanské zahradě a druhý na opačné straně, hned za zámeckou oborou. Práce měli tak akorát, ani málo ani moc, a protože se o zakázky tak nějak podělili, nevyvstala mezi nimi žádná nevraživost a čas od času spolu dokonce zašli i na pivo.

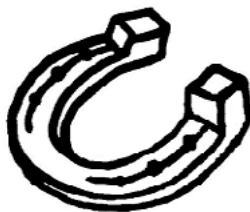
Tak by to možná zůstalo na věky, kdyby se neobjevil šindelář třetí. Elster se jmenoval. Usadil se na Pražské cestě a sotva přišel, aniž by vyloupl jediný šindel, začal po městě rozhlašovat, že ty dva jsou šizuňkové, že svému řemeslu houby rozumí a jen on umí dělat ty správné šumavské šindele, co vydrží snad sto let a nepropustí ani kapičku vody.

No, uživili se dva, uživí se tři a možná to i srazí cenu. Říkali si Vimperští. A sledovali to hašteření s úsměvem a s notnou dávkou škodolibosti. Jenže Elster nezůstal u pomluv. Psal vrchnosti, že ti dva neplatí daně, kradou dřevo z panských lesů, prodávají nekvalitní zboží a tak podobně. Přijel zámecký správce, vše prošel, pohrozil tomu i tomu, nechal si od každého zaplatit pár zlatek za námahu, a když shledal, že je vlastně vše v pořádku, pobídl šindeláře k poklidnému soužití a zas odjel.

Nějaký ten měsíc byl klid. Když však přišlo udání na správce, že jej šindeláři uplatili a chudák Elster, přestože vyrábí zboží, nad které v kraji není, musí živořit, bylo zas veselo. Vrchnostenští úředníci si ve Vimperku podávali dveře, odvolali správce, měřili šindel po šindeli, kontrolovali daně i původ dřeva, ale výsledek žádný. Město se v tom sporu rozdělilo na dva tábory. Jedni fandili těm dvěma, druhí

zas Elsterovi. První tvrdili, že šindele těch dvou drží jak židovská víra, a zbytek města na ně zas pokřikoval, že pořádek musí být a tu nepoctivou holotu, je třeba z města vyhnat. No, sečteno a podtrženo, Elster nebyl ve Vimperku ani rok a o sporu zdejších šindelářů se povídalo až ve Vídni. A že to k ničemu nevedlo a šindelářská živnost trpěla, ti dva se sebrali a táhli o kus dál. Ten z obory až někam do Bavor, druhý se usadil u Brixova dvora ve Volařích. A bylo po ptákách.

Přišla zima, po ní jaro a Jungvirt z náměstí potřeboval přeložit střechu nad maštali. Zašel za Elsterem. Objednat šindele. Jenže ouvej. Šindelář Elster sedí za dřevěným dědkem, v ruce hoblík a přemýšlí, jak že se ty šindele vlastně dělají. Poprask to byl tehda pořádný a hned poslali pro ty dva, aby se do města vrátili, že zas bude všechno jako dřív. Nebylo. Jeden jako druhý si v novém přivykli a Vimperští od těch dob museli šindele pro své střechy vozit až z Volar či ze Stachů.

STARÝ ZOUZAR A ČERT

Michlova Huť

Starý Zouzar se naklonil nad skálu a pozoroval špičky smrků hluboko pod sebou. Znenadání z kapsy vytáhl oprýskanou lahvičku na brizil, palcem zatlačil korkovou zátku a velikým obloukem ji hodil dolů. A pak, aniž by se za ní jen jedním okem podíval, upaloval pryč. Až za lesem, na dohled od vsi, se zastavil a opatrně, pln obav opět sáhl do kalhot. V dlani křečovitě svíral to, co teď mělo ležet na tisíc kousků rozbité na dně rokle.

Už ani neklel, nenadával. Jen se mu chtělo brečet nad marnou snahou zbavit se té proklaté lahvičky. Našel ji kdysi dávno ve vyhořelém mlýně na Cikánském potoce a až doma zjistil, že místo brizilu skrývá na obyčejného smrtelníka příliš silný tabák. S malovanou lahvičkou si do stavení přinesl čerta. Avšak ten rohatý nalezenec dokázal spoustu užitečných věcí. Přivolat déšť i rozehnat bouři. Rozpálit pec tak, že na sto kroků od stavení roztál všechen sníh. Nebo se na pár hodin proměnit ve statného valacha. Pouhým tlesknutím porazil smrk tak silný, že jej dva chlapi neobjali a stačilo jedno jediné fouknutí a statný kmen se proměnil v hromádku popela, z něhož se louhovala ta nejkvalitnější potaš.

Vlastně se s tím pekelníkem nežilo špatně. Co na tom, že se Zouzar časem svým zanedbaným zjevem i podivínstvím sám podobal čertu, a proto se nikdy nenašlo děvče, jež by mělo chuť překročit práh jeho chalupy. Kdysi černá a bujná kštice lety prořídla, zešedivěla. Zouzar tušil, že se blíží konec jehožití i to, že s čertem v chalupě jen těžko může očekávat otevřenou bránu nebeskou. A přestože brizilku již stokrát vhodil do bažiny či ze skály, zakopal

na tři sáhy do země, nebo na prach rozmlátil palicí, vždy ji znova a znova neporušenou nahmatal v kapse kalhot. I s čertem uvnitř.

Až jednou mu kostelník, o kterém se vyprávělo, že snad jako dítě nakoukl do Žídkových čarodějných knih, poradil, jak se čerta nadobro zbavit. Na svatého Blažeje, jakmile začnou vyzvánět ke mši, musí voskem z den před tím posvěcené hromničky zakapat špunt. Pak, stoje mezi dvěma zapálenými svíčkami, vhodí lahvičku s čertem do potoka v místě, kde se před lety utopilo děcko a kde jsou dnes nad břehem kamenná boží muka. Avšak nikdy už nesmí být palec u nohy strčit do říčky, neb by na místě propadl peklu.

Zouzar poslechl kostelníka na slovo a na stará kolena se přeci jen brizilky zbavil. Ještě pár let žil v poklidu sám na okraji Michlovy Huti, a poté jej po křesťansku pohřbili ve Vimperku vzadu za kostelem svatého Bartoloměje. Zda se však po společném žití s rohatým dočkal Boží milosti a leží-li lahvička s čertem doposavad na dně potoka, těžko říci. Jen se vypráví, že v Klášterci je kameník, a ten má i v zimě kolem chalupy zelenou trávu a sem tam jej vídají na statném černém valachu.

ZTRACENÝ MĚŠEC

Stožec

Těžko říci, zda byl Pojzl bohatý či chudý. Měl chalupu bez dluhů, kousek kamenitého políčka a k tomu pod lesem louku, která stačila na to, aby si mohl držet krávu a párek volků. A také hodnou ženu a půl tuctu zdravých a šikovných dětí.

Dost bylo bohatších, ale ještě více těch, co neměli zdaleka tolik. Nejdůležitější však bylo, že byl se svým údělem vcelku spokojený a dá-li se to tak nějak říci i šťastný. Přestože mu nikdy v kapse moc peněz necinkalo, na to, aby zaopatřil rodinu si vždycky nějak vydělal.

Toho dne svážel z pasek z okolí Stožce pařezy na topení, které před tím s nejstaršími synky vyklučil ze země. Pomalu se už smrákalo, když se povoz znenadání zastavil. Pojzl houknul po volcích, šlehl bičem, ale vůz jakoby zamrzl do země. Slezl tedy z kozlíku. Pod vozem nic, kola v pořádku a zvířatům jakbysmet nic nescházelo. Znovu pobídl volky, opřel se celou vahou do vozu, ale ten se ani nepohnul. Šel tedy před spřežení, že jej pobídne zepředu, když tu si všiml naditého koženého váčku uprostřed cesty. Shýbl se pro něj, otevřel a zavýskl radostí. Zlatáčky, třpytivé, jako by je někdo zrovna před chvílí vyrazil. Pojzl se opatrně rozhlídl na všechny strany, v rychlosti přepočítal zlatáčky a zastrčil je do kabátu.

Zbytek cesty, která se toho dne zdála nekonečná, už jen vymýšlel, co všechno si za tak nenadále nabyté bohatství pořídí. Těšil se na vykulené oči ženy, až na stůl to zlaté nadělení vysype. Přijel domů, ani volky nevypřáhl a utíkal do světnice.

Zavolal ženu, děti poslal raději pryč a obřadně sáhl do kapsy. Ale jeho prsty nahmataly jen směs tabáku a jehličí, co se na dně uchytilo. Zbledl. Sáhl do druhé kapsy. Pak se beze slova otočil a upaloval zpátky po cestě v naději, že mu při tom kodrcání měšec vypadl. Hledal celou noc i následující den. Ale nikde nic.

Od toho dne s Pojslem nebyla řeč. Podezíravě hleděl na sousedy, kteří si pořídili kozu, kabát či nový hrnec a zle se mračil na každého, kdo se tvářil vesele a bezstarostně v domnění, že právě on našel ztracené peníze. I dál měl Pojsl chalupu bez dluhů, kousek kamenitého políčka, louku, kravku a volky.

Stále měl hodnou ženu a půl tuctu čiperů k tomu. Stále v lese s párem volků vydělal dost na slušné žití, ale rozhodně nebyl spokojený či dokonce šťastný. A to jen pro tu chvíli, co jej v kapse hřál váček s penězi, které možná nebyly ani z tohoto světa. Někdy holt stačí rohatému jen jedinkrát nechat líznout sladké smetany, aby se pak každé mléko zdálo příliš obyčejným.